

[Sigsgaard.]

ling gør også de offentlige udgifter alt for store. Der skal anlægges alt for mange kilometer vej, alt for mange kloakker, der for lange forsyningsledninger. Den liberalistiske planløshed er dyr for landet.

Samtidig medfører den samfundsmæssige udvikling, at tilfældige mennesker pludselig går hen og bliver millionærer. F. eks. udbygges Køge Bugt-området med S-bane og motorvej. Det betyder millioner ned i foret hos dem, der tilfældigvis ejer jord i dette område. Havde deres jord ligget en halv snes kilometer derfra, havde de ikke fået en krone. Hvem tilhører så denne værdistigning? Den tilhører selvfølgelig det samfund, som har skabt den gennem sin udvikling, ikke den enkelte jordejer.

Lige så slemt er det, at systemet tillader enkelte at udnytte deres medmenneskers behov for jord og boliger. De såkaldte jordspekulanter har, alene siden jordlovene blev forkastet, tjent mange milliarder på at købe, udstykke og videresælge jord. Disse menneskers arbejde er ikke bare unyttigt, det er skadeligt. De beriger sig på den øvrige befolknings bekostning. Men selvfølgelig nytter det ikke noget at rase imod spekulanterne. De egentlig ansvarlige er naturligvis de politikere, der har tilladt dem at operere. Det skader på den ene eller den anden måde alle mennesker, at der ikke findes en ordentlig jordlovgivning. Mange mærker det gennem alt for høje boligudgifter, og mange vil komme til at mærke det, når de måske om ti år får råd til et sommerhus. Så vil de opdage, at alle de gode fritidsgrunde for længst er beslaglagt. Strandene er overbroderet med bebyggelse; befolkningens flertal er igen lådt i stikken.

Hvad er målet så i den situation? VS mener, at det må være, at al jord ejes af samfundet og lejes ud på langt åremål, gerne på livstid, til en pris, der er bestemt af omkostninger, beliggenhedsværdi og anvendelse. Kun gennem overtagelse af al jord kan det fuldt ud opnås, dels at de samfundsskabte jordværdistigninger tilfalder helheden og ikke tilfældige enkeltpersoner, dels at jorden til enhver tid bliver anvendt sådan, at borgeren får de bedst mulige vilkår til den billigste pris. Hidtil har man mest diskuteret, hvordan man kunne komme spekulatøren til livs, for det er jo vigtigt; men selv den

hårdeste beskatning rører ikke ved ejernes ret til at bruge jorden, som de vil, og det går ikke. Byerne kan ikke udvikles ordentligt ved, at en masse forskellige mennesker udvikler deres stykke jord, nøjagtig som de nu har lyst til. Bysamfundene må kunne bestemme, hvornår og hvad der skal bygges på et areal, hvis man vil undgå at spille store summer. Det er altså ikke nok, at det offentlige får prioritet i ejendommene, svarende til den samfundsskabte værdiforøgelse. For at sikre en rationel udvikling må det offentlige fuldt ud eje den del af jorden, der skal skifte anvendelse, især når det er landbrugsjord, der skal overgå til byformål. Det er for resten også de ejendomme, der har de største værdistigninger. Professor Illum hylder det princip, at ejendomsretten til et areal knytter sig til dets hidtidige anvendelse. En anden anvendelse kan kun finde sted efter salg af arealet til det offentlige til en pris, der svarer til den hidtidige anvendelse med tillæg for ulemper. VS støtter dette princip i modsætning til dem, der vistnok er hr. Illums partifæller. På den måde får samfundet kontrol med, hvordan jorden anvendes.

Men arealerne skal også kunne erhverves på det tidspunkt, der efter planlægningen er brug for dem på. Det kan ske gennem adgang til ekspropriation af arealer, der efter en godkendt planlægning skal overgå til anden anvendelse. Det kan også ske ved at indføre en særskat på sådanne arealer, en skat, der vokser forholdsvis kraftigt med tiden og derved fremkalder salg. De samme midler kan anvendes f. eks. på ubebyggede byzonearealer; særskatten kan få særlig betydning, hvis man ønsker at bebygge sådanne arealer i en bestemt rækkefølge. En sådan udpegning vil normalt medføre kraftige prisstigninger i kraft af den monopolstilling, der skabes, men ved at graduere særskatten fra nul de første 1-2 år til et meget højt niveau det femte år kan man tvinge til byggeri og undgå prisstigningerne. En sådan særbeskatning kan også bruges for at få fjernet forældet bebyggelse. I dag er det sådan, at nogle få gamle rønner og skure kan ligge og spærre for byggeri af hundreder af lejligheder. Denne menneskefjendske politik har hverken den tidligere eller den nuværende regering villét ændre.

Ved anvendelse af Illums princip og bedre